

ordne Fæstevæsenet paa en saadan Maade, som Danmarks historiske Retsudvikling betegner, og som blev loyrlig begrundet i Høifalig Kong Frederik den VI's Dage, troer jeg, at han i en saadan Kamp, i Kamp med Danmarks historiske Retsudvikling, vilde komme til kort.

Naben: Jeg skal fatte mig meget kort (Meget godt, Bravo!) paa Grund af de meget lange Foredrag, vi allerede have hørt. — Jeg havde havt ifinde at karakterisere dette Forslag som ubetimeligt, men, efter hvad den ærede Forslagsstiller igaar sagde, nemlig, at han muligviis vilde tage det tilbage, naar der udkom en Tvangsløvs angaaende Fæstevæsenets Afløsning, vil denne Bemærkning falde bort. Med Hensyn til Retfærdigheden af dette Forslag vil jeg aldeles ikke tale; thi derom er talt nok. Naar det imidlertid af den ærede Rigsdagsmand, min 4de Sidemand tilvenstre, igaar blev ytret, at dette Forslag i ethvert Fald ikke retfærdig kan komme til at gjælde om andre Fæsteforhold end de, der for Eftertiden ville blive stiftede, saa vil jeg dog gjøre den Bemærkning, at det kan være et stort Spørgsmaal, hvorvidt man kan paalægge Ejerne en saadan Tvang; thi i det Dieblif, der paa dem hviler en Fæsteflygt, kan Staten, ikke retfærdig bestemme hvilkensomhelst Betingelse for Fæstet, da de naturligviis ere nødte til at gaae ind paa Alt muligt. Det er blot et Par Ord om dette Forslags Gavnlighed navnlig for Bondestanden, jeg skal tillade mig at udtale. Hvis jeg hørte til de meget saa Jorddrotter, som sætte deres egen materielle Interesse over Bondestandens Vel og over det almene Bedste, saa vilde jeg ubetinget stemme for dette Forslag. Af alle de ældre Love er der ingen; der er saa nyttig for Fæsteren som denne Lov, man nu søger at forandre. Det ligger nemlig i Sagens Natur, at enhver Jorddrot vil langt hellere tage mod en ringe Indfæstning, naar en Enke vil gifte sig strax, end vente paa den større Indfæstning, som han mulig aldrig vil kunne erholde, eftersom Enkens Liv kan være længere end hans. Naar man borttager denne Lov saa borttager man den eneste juridiske Dæmper, der hidtil har hindret Jorddrotten i at tage altfor høi Indfæstning. Det undrer mig, at man i det Dieblif, man vil have Fæstefor-

holdet navnlig paa Grund af dets Usikkerhed, da nu dog baade Manden og Konen kan være sikre paa at beholde Fæstet i deres Livstid, vil indføre et andet Forhold, der i langt flere Henseender er vagt og ubestemt, at man saa at sige vil frembringe en Klasse af Statsborgere, der ikke hidtil har eksisteret, hvis hele Eksistens alene er afhængig af deres Koners Levetid. Hvad kan det hjælpe, at man har havdet Høveriet? Hvad kan enhver Bestemmelse, der er givet til Fordeel for Fæstebonden, hjælpe, naar man opfinder et Slags Døgnfæstere, som komme til Fæstet idag og gaae derafra imorgen. Fra det Dieblif, Enken indgaaer et nyt Ægteskab, saa er ikke alene den nye Mand, men ogsaa igjennem ham hele Fæstegaarden undergivet Jorddrottens Vilkaarlighed; han maa gjøre Alt hvad Jorddrotten vil; thi ellers faaer han ikke Fæstet, som Eieren ikke behøver at give ham, naar han ikke vil. Der er for en saadan Fæster eller hvad jeg skal kalde ham, intet andet at gjøre end to Ting; den ene er den, at han udsætter sig for i Tidens Løb at komme til at betale hvilkensomhelst Indfæstning Jorddrotten vil affordre ham, og den anden er den, at han betragter den Tilstand, hvori han lever med Enken, blot som en temporair Tilstand, saaledes, at han i den Tid ene behandler sit Fæstested som en Maffeko, hvoraf han skal søge at drage saa megen Fordeel som muligt, fordi han saa ved Enkens Død kan have noget at tage bort med sig i sin Lomme; men hvad Fordeel deraf vil udkomme for Fæstebondestanden i det Hele og for Staten, kan jeg ikke indsee, og hvorledes Børnene efter det fortrædige, det vil man overmaade, let indsee. Naar den ærede Forslagsstiller har anvendt en Analogi fra Enkesassen, hvorledes Enken maa tabe sin Pension, men kan faae den igjen, naar den anden Mand dør, da gjælder det ikke om det Forhold, som her er Tale om; thi vilde man opstille denne Analogi, saa kom man blot til det Resultat, at Enken mister Fæstet, naar hun gifter sig, men at hun, naar hendes anden Mand døde, fik Fæstet igjen. Dette Udcast er aldeles ikke saa betydningsløst, som en æret Rigsdagsmand har ytret. Det vilde have en stor Betydning ved sine